

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

LATVIJAS UNIVERSITĀTEI – 80

KONFERENCES REFERĀTU TĒZES

Rīga 1999

I.Bombiza, I.Grosvalds

RĪGAS VALSTS TEHNIKUMS UN LATVIJAS UNIVERSITĀTE

Līdz ar Latvijas valsts izveidošanu vienā gadā dibināta Latvijas Universitāte un Rīgas Valsts tehnikums. Par tehnikuma dzimšanas dienu uzskatāms 1919.gada 29.decembris, kad Ministru kabinets nolēma to atvērt kā Valsts mācību iestādi. Jau no paša sākuma tehnikums darbojās agrākās Nikolaja ģimnāzijas telpās Rīgā, Valdemāra ielā 1c. Tehnikuma izaugsmē pirmos divdesmit gadus daudz veica LU priekšteča Rīgas Politehniskā institūta absolventi – direktori: būvinženieris Jānis Ozoliņš (1919-20), Ansis Grīnbergs (1920-31) un inženieris mehāniķis Ādolfs Vitckofs (1931-44). Ā.Vitckofs bija LU Inženierzinātņu fakultātes privātdocents, sarakstīja grāmatu “Koks un tā apstrāde” (1937). Tehnikumā darbojās būvniecības, mehāniskā, elektrotehniskā, ķīmijas tehnoloģijas un kultūrtehniskā nodaļa. Daudzos priekšmetos programmas bija sastādītas, sāsinot attiecīgo augstskolas kursu. Četros gados vajadzēja izņemt piecu gadu vielu. Tehnikuma mācību spēku kodolu pirmā desmitgadē veidoja Rīgas Politehniskā institūta absolventi, kas strādāja Latvijas Universitātē akadēmiskā darbā vai bija guvuši labu pieredzi dažādās tautsaimniecības nozarēs. Pēc 1930.gada datiem no 149 skolotājiem, kas strādāja tehnikumā (1919-29), 53 (35,6%) bija RPI, bet 20 (13,4%) jaunās LU absolventi. 38 (25,5%) bija mācību spēki. Tehnikuma durvis vēruši tādi pazīstami LU profesori un docenti kā Augusts Kirhenšteins – mikrobioloģijā (1921/22), Vilhelms Burkevics – materiālu pretestībā un mašīnu elementos (1923-25), Augusts Ķešāns – ķīmijā (1920-27), Arvīds Leppiks – lauksaimniecības mašīnās (1926-28), Oskars Mittenbergs – ceļammašīnās (no 1923.g.), Arturs Tramdahs – dzelzbetona darbos (no 1923.g.), Alvis Buhols – ģeodēzijā (1919-21), Ludvigs Adamovičs – ētikā (1920./21.g.), Jānis Bokalders – rūpniecības ģeogrāfijā (1921./22.g.) No Latvijas arhitektūras vecmeistariem tehnikumā strādājuši A.Malvess, P.Kampe, A.Krūmiņš, K.Bikše. Augusts Malvess, būvkonstrukciju skolotājs (1919-21) LU profesors, radīja nacionālo būvmākslas stilu – nacionālo romantismu. Pauls Kampe, būvkonstrukciju un ēku projektēšanas skolotājs (no 1918.g.), LU profesors, izcēlās kā izcils Latvijas arhitektūras mantojuma apzinātājs. Arturs Krūmiņš, LU docents, arhitektūras vēstures skolotājs (no 1920.g.) projektējis Baldones sēravotu dziedniecības iestādi. Viņš pazīstams arī kā pirmās latviešu operas Alfreda Kalniņa “Baņuta” libreta autors. Kārļa Bikšes, ēku iekārtas skolotāja (no 1924.g.), LU docenta un Mākslas akadēmijas profesora, nozīmīgākās celtnes ir sanatorija “Saulstari” Ogrē un Liepājas cukurfabrika. Aleksandrs Birznieks, kas 1921.g. beidza LU un 1936.g. kļuva par privātdocentu, tehnikumā mācīja arhitektūras formas un ornamentiku. Viņa nozīmīgākais veikums ir Rīgas Brāļu kapu izbūve (1924-31). LU Ķīmijas fakultātes mācību spēki asistents Jānis Amtmanis un docents Eduards Lindemanis pasnieguši ķīmijas tehnoloģiju, vecākais asistents Pauls Nuke – analītisko ķīmiju (no 1921.g.), bet docents Ernests Dišlers – elektroķīmiju (no 1922.g.). LU Inženierzinātņu fakultātes docents, vēlāk profesors, Jānis Balodis bijis ģeodēzijas, mehānikas un pretestības mācību skolotājs (no 1927.g.). LU privātdocenta J.Leimaņa, Liepājas-Glūdas dzelzceļa būves vadītāja, priekšmets bija “Dzelzceļi” (no 1923.g.). Jānis Āboliņš, LU Mehānikas fakultātes absolvents (1922.g.) un asistents, strādāja tehnikumā par vispārīgās tehnoloģijas skolotāju (1923-25). Pēteris Krievkalns – matemātikas (no 1920.g.) un dziedāšanas skolotājs, studējis LU matemātiku un beidzis Latvijas konservatorijā vokālo klasi (1928.g.), sarakstījis grāmatas “Algebriskā un “Analītiskā ģeometrija”. Īsts savas zemes patriots bija mašīnu elementu, analīze” dzinēju un rasēšanas skolotājs Andrejs Ivanovs. Viņš brīvprātīgi iestājies Latvijas armijā un aizstāvējis Rīgu pret Bermontu, beidzis LU Mehānikas fakultāti (1922). Ilggadīgais elektrotehnikas un praktisko darbu skolotājs (no 1928.g.) Kārlis Dommers beidzis Rīgas Valsts tehnikuma elektroenerģijas nodaļu (1925.g.), strādājis turpat par laborantu, līdztekus studējis LU Mehānikas fakultātē, kuru beidzis ar inženiera grādu.

Ilgus gadus par matemātikas skolotāju bijis LU absolvents Ernests Veinbergs. Tagad tehnikumā par matemātiķi un ķīmijas nodaļas vadītāju strādā viņa meita Dace Rozenblate, arī LU absolvente (1980).

Pēc Otrā pasaules kara tehnikums ieguva Rīgas Industriālā politehnikuma nosaukumu. Ar Latvijas valstiskuma atgūšanu tehnikums atguvis agrāko – Latvijas Valsts tehnikuma nosaukumu. Kopš tehnikuma dibināšanas RVT darbojās metālapstrādes (agrākā mehānikas) un ķīmijas nodaļas. No jauna izveidotas kokapstrādes, datortehnikas, ekonomikas, automobiļu un neklātieces nodaļas. Humanitārās zinātnēs, matemātikā un fizikā tehnikuma skolotāji komplektējās galvenokārt no LU, bet tehniskās disciplīnās no RTU (RPI) absolventiem. No 180 skolotājiem, kas strādā tehnikumā, 64 ir štata skolotāji. No viņiem 28 (43,7%) ir LU, bet 15 (23,4%) RPI (RTU) absolventi. RVT strādā LU absolventi: Irēne Grīnvalde (1953) – vēsturē, Leonīds Bunga (1958) – mašīnbūves tehnoloģijā un materiālu mācībā, Tatjana Gāliņa (1960) matemātikā, Rasma Cinovska (1960) vēsturē un filozofijā, Valenīna Rubcova (1964) angļu valodā, Astrīda Ekmane (1966) fizikā, Viktorija Tetere (1965) latviešu valodā un literatūrā, Rasma Gurtlava (1969) matemātikā.